

לי אדר א, תשע"א
6 מרץ, 2011
11-180-15

דלקות עטין בעגלות הרות, היתכן?

דר' שמוליק פרידמן

בימים בהם מדובר על יבוא עגלות הרות מן הראוי לזכור כי, העגלה יכולה גם היא להיות נשאית של חלק מהפתוגנים הפוגעים בבריאות עטין. היא גם עלולה לחלות בדלקת עטין קלינית טרם המלטה או מיד בעקבות ההמלטה.

מטרת המגדל היא למנוע בכל מחיר הדבקות תוך עטיניות בקבוצת גיל זו. יש לאפשר סביבת גידול מרווחת לעגלה כדי שתוכל להמליט וליצר חלב תוך צמצום עלויות הגידול ככל שניתן. שמירה על בריאות העגלה ורווחתה מהווים את הבסיס להשגת המטרה. חלק מהמגדלים עדין רואים בעגלה ההרה "נקיה" מכל נגיעות מאחר והיא עדין לא יצרנית חלב. נכון, בחלק מהמקרים לא תופיע הדלקת קלינית אבל יש לדעת כי, הנגיעות בעטין או באברים אחרים (חלל הפה) יכולה להתרחש, הרבה זמן קודם לכן. בנוסף, יש לזכור כי התפתחות רקמת העטין היא מכסימלית בתקופת ההריון ומכאן גם הרגישות גבוהה לנגיעות תוך עטינית בזמן זה.

עבודות שנעשו בעולם נמצא כי הנגיעות הראשונה עלולה להתרחש כבר בגיל חצי שנה והדלקת בשלב זה, בד"כ תת קלינית ונמשכת לאורך כל תקופת ההריון ויתכן גם לאחר ההמלטה. הגורמים הפתוגנים העיקריים, שאובחן בדלקות עטין בעגלות היו ה CNS (מיקורקוקים), סטאפ. אוראוס, וסטריפס. שיעורי הדלקות הקליניות, שאובחנו בזמן ההריון בעגלות נעו בין 7.5% ועד ל-24% בזמן ההמלטה ולאחריה.

איך מתרחשת ההדבקה התוך עטינית בעגלות?

לשאלה זו אין עדין תשובה ברורה ומוחלטת וישנן מספר אפשרויות:

- א. חיידקים הנמצאים על עור העטין ופי הפטמה מנצלים הזדמנות (פגיעה פיזית בפי הפטמה, גודש עטיני והגרת חלב) וחודרים פנימה לעטין.
- ב. חיידקים אשר נמצאים במערכת הנשימה/ העליונה ובחלל הפה חודרים לעטין עקב מציצות בין העגלות לבין עצמן (סטרפ אגלקטיא, סטאפ אוראוס, פסטורלה).
- ג. חיידקים סביבתיים (הנמצאים באדמה, זבל, רפד) חודרים פנימה בעקבות אי סגירה מלאה של פי הפטמה (ראה סיבות בסעיף א').
- ד. חיידקים המועברים באמצעות חרקים מעופפים למיניהם כמו זבובים, צרעות ועוד (וקטורים) ומדביקים בדרך זו את העטין.

אז איך מונעים הדבקת עגלות בנגיעות תוך עטינית ?

- א. גידול עגלות במלונות נפרדות עד לגמילה הורידה את שיעורי הנגיעות התוך עטינית עקב ירידה בשיעורי המציצות ההדדיות.
- ב. גילוי והסרה של "פטמות עודפות" עד גיל שבוע - בעזרת הרופא המטפל.
- ג. מי שאין ברשותו מלונות מומלץ להשאיר את העגלות קשורות (לפרק זמן קצר) לאחר הגמעת החלב היומית, במטרה למנוע מציצות הדדיות.
- ד. טיפול כנגד חרקים "מעופפים" יש להתחילו באביב ועד הסתיו. טיפול יסודי כנגדם יצמצם את אפשרויות העברת הפתוגנים לפטמות ופגיעה פיזית בהם.
- ה. במקרה של דלקת קלינית בעגלה, יש לדגום מהפטמה המודלקת כרגיל (זהירות מבעיטות) ולשלוח לאבחון המעבדה. בחלק מן המקרים ניתן אף לטפל טיפול תוך עטינית תוך נקיטת אמצעי זהירות בהחדרת השפורפרת ובחיטוי הפטמה לאחר מכן.
- ו. חשוב מאד להקפיד ולשמור על סביבה נקייה ויבשה לעגלה ההרה ובמיוחד לקראת ההמלטה הצפויה (כחודש).
- ז. הורדת שיעורי החיידקים בפי הפטמה באמצעות חיטוי/ריסוס פטמות יכול להיות יעיל במיוחד כשבועיים לפני ההמלטה. כל זאת לצורך מניעת הדבקות חדשות עקב גודש העטין והגרת חלב בתקופה קריטית זו.
- ח. רכישת עגלה הרה מהארץ או מחו"ל מחייבת תמיד בדיקת החלב לאחר ההמלטה (3-4 ימים). עד לקבלת התשובה מהמעבדה יש להתייחס אליה כ"חשודה" ולנקוט בכל אמצעי הזהירות כגון חיטוי הידיים ומכונת החליבה לאחר חליבתה.

שיהיה בהצלחה !